

Helsingin kaupunki

Yhteenvedoraportti vuoden 2022 tilintarkastuksesta

KPMG Oy Ab

27.04.2023

Raportin sivumäärä 10

Sisällysluettelo

1	Tilintarkastuksen toteuttaminen	1
2	Yhteenveto	1
2.1	Konsernivalvonta	2
2.2	Sisäinen valvonta ja tietojärjestelmät	3
3	Kaupungin ja kaupunkikonsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot	4
4	Kaupungin talousarvion toteutuminen	7
5	Tytäryhtiöt	9
6	Liikelaitokset ja rahastot	9
7	Hallinto	9

1 Tilintarkastuksen toteuttaminen

Tilintarkastus on toteutettu julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti sekä tarkastuslautakunnalle esitetyn vuodet 2019 - 2022 kattavan tarkastussuunnitelman ja vuoden 2022 työohjelman mukaisesti. Tilintarkastuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettu huomioon olennaisuus ja suhteellinen riski.

Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Jorma Nurkkala ja varatilintarkastajana JHT, KHT Juha Huuskonen. Tarkastusaluevastuullisina tilintarkastajina ovat toimineet KHT Pepe Tamminen, KHT Mikko Laitinen, JHT, KHT Päivi Rintala, JHT, KHT Heikki Ruosteenoja ja JHT, HT Kirsi Sova. Hankkeisiin liittyneet rahoittajien edellyttämät erilliset tarkastukset on koordinoitunut JHT, HT Tuomas Koskiniemi. Tarkastusten suorittamiseen on osallistunut lisäksi avustavia tarkastajia. Tietojärjestelmätarkastajana on toiminut CISA Kaisa Lappalainen-Metsälä. Tilintarkastuksen tukena on lisäksi toiminut muita KPMG:n asiantuntijoita.

Tilintarkastus on tehty yhteistyössä tarkastusviraston tarkastajien kanssa. Tarkastusvirasto on omista osuuksistaan laatinut kohdekohtaiset suunnitelmat ja tarkastusmuistiot. Olemme perehtyneet ja kommentoineet suunnitelmia ja käyneet yhdessä tarkastusviraston kanssa läpi keskeiset todetut tarkastushavainnot. Tarkastusviraston rooli on aiempien vuosien tapaan ollut merkittävä. Olemme perehtyneet sisäisen tarkastuksen vuoden 2022 raportteihin.

Tilikauden aikaisesta tarkastuksesta on laadittu kaksi väliraporttia, jotka on tarkastuslautakunnan lisäksi annettu tiedoksi kaupungin johdolle ja muille vastuuhenkilöille. Erilliset raportit on laadittu työohjelman mukaisesti toimialojen ja suurimpien tytäryhtiöiden samoin kuin liikelaitosten tilintarkastuksista. Tarkastuslautakunnan laatimaan vuotta 2022 koskevaan arviointikertomukseen on perehdytty. Aiempien vuosien tapaan arviointikertomus sisältää aiemmin annettujen suositusten vaikuttavuuden arvioinnin, minkä perusteella joudumme toteamaan, että korjaaviin toimenpiteisiin ei aina ole ryhdytty kohtuullisen aikaperiodin kuluessa.

Tilikauden päättymisen jälkeen on tarkastettu kaupungin tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen, liikelaitosten ja rahastojen tilinpäätökset sekä valtaosa KPMG:n tarkastettavina olleiden tytäryhteisöjen tilinpäätöksistä. Yhtiökokousten tekemien päätösten mukaisesti muut tilintarkastustoimistot ovat vastanneet osasta tytäryhtiöiden tilintarkastuksista ja olemme perehtyneet heidän raportointiinsa.

2 Yhteenveto

Suorittamiemme tarkastustoimenpiteiden perusteella voimme yhteenvetona todeta, että Helsingin kaupungin vuoden 2022 tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupunkikonsernin ja kaupungin vuoden 2022 tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Valtionosuuksien perusteista

annetut tiedot ovat tarkastetuilta osin oikeita. Kaupungin hallintoa on tarkastetuilta osin hoidettu kuntalain ja valtuuston päätösten mukaisesti emmekä ole todenneet olennaisia puutteita kaupungin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan tai konsernivalvonnan järjestämisessä lukuun ottamatta uuden palkanmaksujärjestelmän käyttöönottoon liittyvää sisäistä valvontaa.

Toimintakertomus sisältää sitä koskevien säännösten mukaiset tiedot. Konsernin ja kaupungin rahoituslaskelmat on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti ja liitetiedoissa on esitetty säännösten edellyttämät tiedot olennaisilta osiltaan.

2.1 Konsernivalvonta

Kaupungin järjestämässä tytär- ja osakkuusyrityksiä koskevassa omistajaohjauksessa on käsityksemme mukaan huolehdittu siitä, että yhtiöiden toiminnassa on otettu huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Konserniohjeessa on annettu tarpeelliset määräykset omistajaohjauksen toteuttamiseksi. Kaupunkistrategian toteutumista on mielestämme asianmukaisella tavalla arvioitu ja seurattu myös osana tytäryhteisöjen konserniohjausta.

Konserniohjeen mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto päättää kaupungin kannan kaupunkikonsernin kannalta taloudellisesta merkittävässä ja periaatteellisesta laajakantoisissa asioissa. Muissa asioissa kaupungin kannan antaa pormestari tai asianomainen apulaispormestari, kansliapäällikkö taikka kaupunginkanslian konserniohjausyksikkö. Kaupungin kanta voidaan antaa myös yhtiökokouksen tai osakkeenomistajan päätöksellä.

Ennakkokantamenettely on toteutettu havaintojemme mukaan pääosin kaupunginhallituksen konsernijaoksen tekemillä johdon kuulemisilla ja kansliapäällikön tekemillä viranhaltijapäätöksillä. Suositeltavampi tapa olisi dokumentoida ennakkokantaan liittyvät päätökset myös asianmukaisen toimielimen pöytäkirjoihin konserniohjeen mukaisesti.

Toimintakertomuksen mukaan tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa määritellyt pidemmän aikavälin tavoitteet korvaavat vuodesta 2022 lähtien talousarviovalmistelun yhteydessä aiemmin erikseen vuosittain määritellyt kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet sekä konsernijaostolle raportoitavat tavoitteet.

Mielestämme kuntalain 110 §:n tarkoittama valtuustolle kuuluva budjettivalta ei täysin toteudu siirrettäessä tytäryhteisöjen tavoitteenasetanta valtuuston hyväksymästä vuosittaisesta talousarviosta pidemmän aikavälin omistajastrategiaan perustuvaksi.

— *Konserniyhteisöjen omistajaohjaukseen on tarpeen kiinnittää huomiota. Ainakin merkittävimpien tytäryhteisöjen tavoitteidenasetanta tulisi olla osana valtuuston vuosittain hyväksymää talousarviomenettelyä.*

2.2 Sisäinen valvonta ja tietojärjestelmät

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti lukuun ottamatta uuden palkanmaksujärjestelmän käyttöönoton valvontaa. Kaupunki on ottanut tilikauden aikana käyttöön uuden palkanmaksujärjestelmän, jonka käyttöönotossa on ilmennyt ongelmia. Niiden seurauksena palkanlaskennassa on toistuvasti tapahtunut suuri määrä virheitä, joiden vuoksi palkkoja on maksettu väärin ja osa palkoista on jäänyt kokonaan maksamatta. Asiaa on tuotu esille toimintakertomuksen olennaisten tapahtumien osiossa sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevassa osiossa.

Annoimme 3.11.2022 palkanmaksujärjestelmään liittyen tilintarkastuspöytäkirjan liittyen palkanlaskennan virhetilanteiden korjaamiseen sekä kontrollitoimien kuvaamiseen ja käyttöönottoon.

Asian korjaamiseksi on perustettu syksyllä erityinen vakauttamisryhmä, joka on saanut virhetilanteet vähenemään loppuvuoden 2022 aikana.

Palkanlaskentasovelluksen käyttöönotosta on tehty useita rikosilmoituksia ja erilaisia kanteluja. Saamamme tiedon mukaan poliisi on tehnyt päätöksen olla aloittamatta esitutkintaa, koska alustavan selvittelyn mukaan ei ole todettu olevan rikosepäilyä asiassa. Työtuomioistuin on antanut saamamme tiedon mukaan kaksi asiaan liittyvää langettavaa ratkaisua.

Kaupungin tilaaman ulkopuolisen selvityksen mukaan järjestelmähankkeen epäonnistumiselle on useita Helsingin kaupungista sekä järjestelmätoimittajasta johtuvia syitä.

Palkkakirjanpidon ja pääkirjanpidon väliset täsmäytykset ovat edelleen osin puutteelliset johtuen uuden järjestelmän raportointiominaisuuksista. Olemme pystyneet analyttisiin toimin saamaan kohtuullisen varmuuden tuloslaskelman palkkojen sekä lomapalkkavelan oikeellisuudesta.

— *Palkanlaskennan kontrollien kuvaamiseen sekä kontrolliraporttien määrittämiseen ja täsmäytysten toteuttamiseen tulee kiinnittää edelleen huomiota.*

Helsingin kaupungissa on otettu viime vuosina vaiheittain käyttöön Apottipotilastietojärjestelmä, jonka tietoihin myös asiakaslaskutus perustuu. Olemme todenneet tilikauden aikana puutteita laskutuksen täydellisyyden sekä laskutusviiveiden seurannassa.

— *Apotti-järjestelmän tietoihin perustuvan laskutuksen täydellisyyden ja ajantasaisuuden seurantaan tule kiinnittää huomiota.*

Merkittävin taloushallintoon liittyvä kehityshanke on (mahdollisesti vuonna 2024) tuleva versionvaihto SAP S 4 Hana -versioon. Digitalisaatioyksikössä on tunnistettu, että kyseessä on hyvin vaativa uudistus, johon liittyy yli 300 integraatiota muihin sovelluksiin.

— *Tulevan versionvaihdon riskienhallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Samassa yhteydessä tulisi harkita onko nykyinen perusmäärittely audit trailin kannalta optimaalinen (SAP järjestelmässä jokainen toimiala on oma ”yritys” ja kaupungin tilinpäätös laaditaan yhdistelemällä ja tekemällä asianmukaiset eliminointikirjaukset)*

Edellisvuonna käyttöön otetussa P2P ostolaskujen kierrätysjärjestelmässä on ominaisuus, joka rajaa raporttien laajuuden enintään 5000 laskuun kerralla. Tilintarkastuksen ja tarkastusviraston työn kannalta tämä vaikeuttaa kattavan tarkastuksen suorittamista mm. tilinpäätöksen ostojen katkon osalta sekä tilikauden aikaisten ostolaskutarkastusten osalta. Olemme suositelleet asian korjaamista. Järjestelmätoimittaja on jo aiemmin ilmoittanut, muuttavansa järjestelmän raportointiominaisuutta. Muutosta ei ole havaintojemme mukaan vielä tehty.

— *Raportointiominaisuus tulee korjata tehokkaan tarkastamisen mahdollistamiseksi.*

Aiempien vuosien tapaan kehittämistarpeita on kaupungin taloushallinnon hoidossa kuten palkanlaskenta, kirjanpidon dokumentaatio mukaan lukien muistiotositteet, samoin kuin mm. käyttöomaisuuden hallinta ja irtaimistojen seurannan järjestelyt. Muistiotositteiden ja tase-erittelyjen osalta kehitystä on tapahtunut edellisvuoteen verrattuna.

Ottaen huomioon tilintarkastushavainnot mukaan lukien tarkastusviraston tekemän työn ja heidän raportointinsa ja myös sisäisen tarkastuksen tekemät havainnot, kiinnitämme huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin, missä kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia on todettu myös aiempina vuosina ja niistä on myös raportoitu vastuutahoille:

— Hankintatoiminnassa tulee huolehtia kaupungin sisäisen ohjeistuksen mukaan siitä, että laskut perustuvat niitä koskeviin sopimuksiin ja muuhun dokumentaatioon. Laskujen yhteys dokumentteihin tulisi pystyä todentamaan myös jälkikäteen.

— Huomiota tulee edelleen kiinnittää kilpailutusten kattavuuden varmistamiseen ja hankintalainsäädännön muutoseikkojen huolelliseen noudattamiseen koko kaupunkikonsernin tasolla. Yksittäisten suurten hankkeiden kustannusten hallintaan hankkeiden aikana tulee kiinnittää jatkuvasti huomiota.

Sisäinen tarkastus on vuoden 2022 aikana tehnyt lukuisia tarkastuksia. Myös näiden raporttien tuloksia tarkasteltaessa todetaan sisäisen valvonnan kehittämistarpeita.

3 Kaupungin ja kaupunkikonsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot

Tarkastushavaintojen perusteella konsernin ja kaupungin tulos ja sen muodostuminen on olennaisilta osiltaan looginen myös tilikauden aikaisiin ja aikaisempien vuosien

havaintoihin nähden. Sama koskee konsernin ja kaupungin tasetta ja sen rakennetta. Koronaepidemia on olennaisella tavalla vaikuttanut kaupungin tuloihin ja menoihin etenkin vuonna 2021 ja tämän takia tuloslaskelman vuoden 2022 luvut tunnuslukuineen eivät kaikilta osiltaan ole vertailukelpoisia edellisen vuoden tietoihin. Yleisellä talouden epävarmuudella saattaa olla merkittäviä välillisiä ja välittömiä vaikutuksia Helsingin kaupungin taloudelliseen tilanteeseen jatkossa.

Tarkastushavaintojen perusteella kaupungin ja tarkastamiemme tytäryhtiöiden taloushallinnon sisäinen valvonta on kokonaisuuden kannalta mielestämme järjestetty pääosin asianmukaisesti.

Suurten investointihankkeiden riskienhallintaan ja budjettiseurantaan, myös hankkeiden kuluessa, on edelleen tarpeen kiinnittää huomiota. Riskienhallinnan ja riskien arvioinnin merkitys korostuu mielestämme jo kaavoitusvaiheessa.

Kehittämistarpeita on aiempien vuosien tapaan ostolaskujen ja niihin liittyvien sopimusten käsittelyssä, hankintojen kilpailuttamisissa ja mm. yksittäisissä kirjanpitoaineistoissa kuten muistiotositteet ja tase-erittelyt.

Konsernin tilikauden tulos oli 451 miljoonaa euroa ja 66 miljoonaa euroa vuoden 2021 tulosta korkeampi. Verotulot kasvoivat 271 miljoonaa euroa ja valtionosuudet kasvoivat 47 miljoonaa euroa. Toimintatuottojen osuus toimintakuluista oli 61,2 prosenttia kun suhde edellisenä vuonna oli 60,9 prosenttia. Pandemian hoitoon liittyvillä ylimääräisillä kustannuksilla on ollut merkittävä vaikutus tuloksen muodostumisen kannalta. Tätä on asianmukaisella tavalla selostettu toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailuja koskevissa teksteissä. Toimintakate heikkeni 301 miljoonaa euroa lähinnä toimintakulujen voimakkaan kasvun takia (10,5 prosenttia).

Likvidien varojen määrä kasvoi 0,2 miljardilla eurolla ja rahavarojen määrä vuoden lopussa oli noin 1,8 miljardia euroa. Investointimenot kasvoivat 0,6 miljardilla eurolla ja olivat noin 2,7 miljardia euroa. Toiminnan rahavirralla ei kyetty kokonaan kattamaan nettomääräisiä investointimenoja vaan korollisten velkojen määrä kasvoi 0,6 miljardilla eurolla (edellisenä vuonna 0,3 miljardilla). Konsernin taserakenteessa ei kokonaisuutena vuoden 2022 aikana tapahtunut olennaisia muutoksia. Konsernin omavaraisuusaste on 59,4 prosenttia oman pääoman ollessa noin 13,7 miljardia euroa (13,2 mrd. eur).

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Konsernitilinpäätökseen on sisällytetty kaikki konserniyhtiöt ja -säätiöt sekä kaikki jäsenkuntayhtymät ja osakkuusyhtiöt lukuun ottamatta pienempiä osakkuusyhtiöitä, joiden yhdistämättä jättämisellä ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Konsernin omavaraisuusaste on hyvällä tasolla. Rahoitusasema oli tilinpäätöshetkellä turvallinen. Vuoden 2023 talousarvioon ja sen mukaiseen rahoitusennusteen sisältyy epävarmuutta johtuen hyvinvointialueuudistuksesta ja yleisestä kansantalouden epävarmuudesta. Korostamme rahoitussuunnittelun merkitystä lyhyellä ja pitemmällä aikavälillä.

Oikeudenkäynneistä ja viranomaismenettelyistä on liitetiedoissa käsityksemme mukaan annettu asianmukaiset selostukset. Helsingin Bussiliikenne Oy ja Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy ovat maksaneet tilivuonna kaupungille takaisin kiellettyä valtiontukea 59 miljoonaa euroa. Päätös ei ole vielä lainvoimainen, joten summaa ei ole kirjattu kirjanpitoon tuotoksi.

Kaupungilla on oma eläkesääntö ja siihen liittyvä taseen pakollinen varaus on 55 miljoonaa euroa ja kasvoi tilikauden aikana 8 miljoonaa euroa eläkevastuulaskelmien päivittämisen seurauksena. Suosittelemme kiinnittämään edelleen huomiota pakollisten varausten laskentaperiaatteisiin mukaan lukien mm. ympäristövastuut ja niistä esitettävät liitetiedot.

Konsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot on laadittu niitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Emme ole todenneet olennaista huomautettavaa tulojen tai menojen jaksottamisessa, tase-erien täsmäyttämisessä tai rahoituslaskelman ja liitetietojen lukujen johtamisessa. Seuraavissa asioissa todettiin täsmennettävää ja tarkastuksen yhteydessä on käyty keskusteluja näiden asioiden kehittämisestä vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Todetut erot ja kehittämiskohteet eivät ole tilintarkastuskertomuksen johtopäätösten kannalta olennaisia, mutta kuitenkin tärkeitä:

- Tilinpäätöksen tarkastuksessa totesimme, että kaupungilla oli keskeneräisiä investointeja (ilman HKL liikelaitosta) yhteensä noin 372 miljoonaa euron arvosta. Läpikäymiemme hankkeiden osalta havaitsimme, että taseen keskeneräisistä hankkeista oli tilinpäätöshetken mennessä valmistunut arviolta 12 miljoonan arvosta. Summa on alentunut merkittävästi edellisvuoteen verrattuna.
  - *Keskeneräisten hankkeiden valmiiksi kirjaamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota.*
- Tulojen ja menojen jaksottamisessa tilinpäätöksissä on edelleen kehittämistarpeita.
- Tilinpäätöskirjaan jäi jonkin verran teknisiä virheitä, jotka eivät ole kokonaisuuden kannalta merkittäviä.

Vuoden 2022 intressitaholiiketoimissa ei ole olennaisia volyymimuutoksia verrattuna edelliseen vuoteen. Kyseessä ovat kaupungin liiketoimet tytäryhtiöiden ja säätiöiden kanssa. Osakkuusyritysten kanssa tehdyt liiketoimet on vuoden 2021 tapaan katsottu Helsingin kaupungin näkökulmasta epäolennaisiksi. Lisäksi liitetiedoissa on todettu edellisen vuoden tilinpäätöksen tapaan, että kaupungin johtavilta viranhaltijoilta ja luottamushenkilöiltä saatujen tietojen mukaan heillä ei ole ollut intressitaholiiketoimia Helsingin kaupungin kanssa. Meillä ei ole huomautettavaa kilpailuneutraliteettia koskevasta raportoinnista.

Kaupunginhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä on kuntalain mukainen.

4 Kaupungin talousarvion toteutuminen

Talousarvion toteutumista ja toimintakertomusta koskevissa tiedoissa on käsityksemme mukaan asianmukaisella tavalla selostettu kaupungin ja sen konsernin vuoden 2022 aikaisia tapahtumia mukaan lukien pormestarin katsaus, olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa, konsernivalvonta, riskienhallinta sekä kuntakonsernin ja kaupungin toiminta ja talous.

Kaupungin toiminnan tavoitteista toteutui ainoastaan 42 %. Merkittävälle osalle tytäryhteisöjä ei asetettu talousarviossa kaupunginvaltuustolle raportoitavia tavoitteita edellisvuodesta poiketen. Kaupungin osalta tulos oli huonompi edellisvuoteen verrattuna. Emme ole todenneet olennaisia kehittämiskohteita konsernivalvonnan järjestämisessä.

Vuoden 2022 talousarvion käyttötalousosassa oli yhteensä 33 sitovaa määrärahaa tai toimintakatetta. Niistä 14 eli 42 prosenttia toteutui joko budjetoidun mukaisena tai budjetoitua paremmin. 19 sitovaa määrärahaa joko ylitti menonsa tai alitti toimintakatteensa. Alitettujen tavoitteiden osalta kaupunginvaltuusto on myöntänyt asianmukaiset ylitysoikeudet tilinpäätöshetken jälkeen. Kaupungin toimintatulot toteutuivat talousarviota korkeampina samoin kuin toimintamenot. Taustalla olevia syitä on asianmukaisella tavalla selostettu käyttötalouden toteutumisosiossa.

Toimintakertomukseen on jäänyt joitain virheitä, jotka eivät ole kokonaisuuden kannalta olennaisia. Kokonaisuutena tekstiosat ovat asianmukaisesti laadittuja ja sama koskee kaupungin tuloslaskelmaa, tasetta, rahoituslaskelmaa ja liitetietoja. Toimintakertomuksessa on arvioitu meneillään olevan pandemian vaikutuksia alkaneen vuoden toimintaan ja talouteen.

Koronapandemiasta kertyi menolisäyksiä vuodelle 2022 kaupungin laatimien laskelmien mukaan yhteensä 79 miljoonaa euroa (ed. vuosi 276,2 miljoonaa euroa). Koronakustannusten kattamiseen tarkoitettuja valtionavustuksia saatiin yhteensä 58,5 miljoonaa euroa (ed. vuosi 175,4), josta pääosa kohdistui sosiaali- ja terveystoimialaan. Kokonaisuudessaan koronapandemia on vaikuttanut vuoden 2022 toimintakatetta alentavasti arviolta 24 miljoonaa euroa (ed. vuosi 100 miljoonaa euroa).

Kaupungin tilikauden tulos oli 347 miljoonaa euroa, joka on vuoden 2021 tasolla. Henkilöstökulut pysyivät tasoltaan ennallaan ja palveluostot kasvoivat peräti 7 prosenttia ja etenkin palvelujen ostojen volyymin kasvu on keskimäärin ollut voimakasta viime vuosina. Nettorahoitustuotot olivat samalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

Kaupungin rahoitus- tai taseasemassa ei tapahtunut kokonaisuutena olennaisia muutoksia vuoden 2022 aikana. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 484 miljoonaa euroa positiivinen, kun se oli edellisenä vuonna 90 miljoonaa negatiivinen. Syynä on lähinnä pysyvien vastaavien luovutustulojen määrä 856 miljoonaa euroa (128 miljoonaa euroa). Liikennelaitoksen yhtiöittämisellä on ollut olennainen vaikutus kaupungin tuloslaskelman yksittäisiin tietoihin.

Käyttötalousosan tulot toteutuivat 122 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina lähinnä sosiaali- ja terveystoimialasta johtuvista syistä. Menot toteutuivat 118 miljoonaa

euroa suurempina vastaavasti lähinnä sosiaali- ja terveystoimialan budjettilylysten takia. Yksittäisille talousarviolylyyksille on valtuuston myöntämät ylitysluvat.

Koko kaupungin vuosikate riitti vuonna 2022 kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Vuosina 2023 – 2025 investointimenojen ennakoidaan ylittävän vuosikatteen merkittävästi, mikä johtaisi nettomääräisen velan kasvuun. Taloussuunnitelman mukaan tätä kuitenkin kompensoi osaltaan pysyvien vastaavien myynneistä saatavat tulot. Epävarmuutta tuloihin aiheuttaa edelleen meneillään oleva sota Ukrainassa ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen uudistus.

(milj. euroa)	Talous-suunnitelma 2025	Talous-suunnitelma 2024	Talousarvio 2023	Toteutunut 2022	Talousarvio 2022	Toteutunut 2021
Vuosikate	573	525	799	733	422	757
Poistot	-394	-386	-379	-387	-394	-408
Kate poistojen jälkeen	179	139	420	346	28	349
Investointi-menot	-839	-845	-906	-1032	-1090	-890

Taulukko: Helsingin kaupunki (sisältäen liikelaitokset, itsenäisinä taseyksikköinä toimivat rahastot sekä sisäisten erien eliminoinnit).

Investointiosan menot ilman liikelaitoksia ja rahastoja toteutuivat 170 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina. Eri perusteilla myönnettyt ylitysoikeudet olivat noin 358 miljoonaa euroa. Kokonaisuutena investointeihin varatuista määrärahoista (talousarvio ja ylitysoikeudet) käytettiin 83 prosenttia (edellisvuonna 84 %). Maaomaisuuden 100 miljoonan euron myyntitavoitteesta toteutui runsaat 80 miljoonaa euroa. Keskimääräinen myyntivoitto oli yli 90 prosenttia kauppahinnasta aiempien vuosien tapaan.

Rahoitusosan, ilman liikelaitoksia ja rahastoja, vaikutus maksuvalmiuteen oli 46 miljoonaa euroa. Vuosikate toteutui noin 356 miljoonaa euroa talousarviota suurempana. Lainoja nostettiin nettomääräisesti talousarvion mukaisesti noin 130 miljoonaa euroa. Nettomääräiset investointimenot toteutuivat vajaat 50 miljoonaa euroa budjetoitua pienempinä, mihin osaltaan vaikuttaa Liikennelaitoksen yhtiöittäminen. Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui talousarviota suurempana yli 400 miljoonaa euroa johtuen suurelta osin vuosikatteesta ja pysyvien vastaavien luovutustuotoista (Liikennelaitos).

5 Tytäryhtiöt

Tarkastamiemme tytäryhtiöiden vuoden 2022 tilinpäätökset ja toimintakertomukset on laadittu pääosin voimassa olevien säännösten mukaisesti. Yhtiöiden taloushallinnon sisäisessä valvonnassa ei ole todettu olennaisia kehittämiskohteita. Emme saaneet vielä käyttöömmä kaikkia muiden tilintarkastusyhtiöiden raportointeja konsernin tytäryhteisöjen tilintarkastuksista.

Suuressa osassa kiinteistötytäryhtiöitä poistoja ei ole kirjattu ennalta laaditun suunnitelman mukaan ja yleensä poistoja ei ole kirjattu lainkaan tai ne ovat hyvin vähäisiä ja tämä koskee myös aiempia vuosia. Kirjanpitosäännökset eivät sinänsä velvoita keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ja asunto-osakeyhtiöitä kirjaamaan poistoja suunnitelman mukaan. Mielestämme olisi kuitenkin perusteltua erillisen ohjeistuksen laatiminen tältä osin, missä tuotaisiin esiin poistojen tekemisen velvollisuus vaikutusaikanaan ja muut poistojen tekemiseen liittyvät näkökohdat. Tämä korostuu tilanteissa, joissa rakennukset lähestyvät elinkaarensa loppua ja harkitaan rakennusten purkamista. Konsernitilinpäätöksessä poistot on myös näiden keskinäisten kiinteistöyhtiöiden kohdalla asianmukaisella tavalla oikaistu kaupungin noudattaman suunnitelman mukaisiksi.

6 Liikelaitokset ja rahastot

Liikelaitosten ja rahastojen tilinpäätökset on laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti eikä niiden taloushallinnon sisäisen valvonnan järjestelyissä ole todettu olennaisia puutteita. Kilpailuttamisiin ja hankintalain noudattamiseen tulee kiinnittää jatkuvasti huomiota myös liikelaitoksissa.

Liikenneliikelaitoksen osittaisen yhtiöittämisen vuoksi liikelaitoksen peruspääomaan ja edellisten tilikausien ylijäämään on tehty muutokirjauksia. Suosituksemme mukaisesti pääomamuutokseen liittyvät päätökset tehtiin kaupungin valtuustossa jälkikäteen (sen lisäksi, että itse yhtiöittämisestä ja sen vaikutuksesta Helsingin kaupungin talousarvioon oli tehty asianmukaiset päätökset).

7 Hallinto

Tilintarkastuksessa on perehdytty kaupunginvaltuuston ja -hallituksen tekemiin päätöksiin ja seurattu kaupungin toimialojen ja liikelaitosten päätösten toteuttamista. Tarkastusviraston laatimat raportit on annettu tiedoksi tarkastuskohteille. Kaupungin hallintoa on käsityksemme mukaan kokonaisuutena hoidettu kuntalain ja valtuuston tekemien päätösten mukaisesti.

Helsinki 27. huhtikuuta 2023

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
JHT, KHT

Juha Huuskonen
JHT, KHT

Jakelu:

Tarkastuslautakunta
Pormestari
Apulaispormestarit
Kaupunginvaltuusto
Kansliapäällikkö
Kaupunginsihteerit
Toimialajohtajat
Palvelukokonaisuuksien johtajat
Rahoitusjohtaja
Talousarviopäällikkö
Tietohallintojohtaja
Viestintäjohtaja
Digitalisaatiojohtaja
Riskienhallinnan asiantuntija
Toimitusjohtajat
Talouspäälliköt
Hallintojohtajat
Hallintopäälliköt

Oikeuspalvelut
Sisäinen tarkastus
Tarkastusvirasto

